

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Neprilagojena pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značajo vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 61 * Maribor, sobota, dne 27. maja 1939 * Leto XIV

Kaj je bistvo političnih gibanj?

Politični diletanti menijo, da je politično gibanje tvorba, ki se lahko osnuje, kadar se komu poljubi ali tudi le na posameznih resnih ali navidezno važnih vprašanjih. Mislijo nekateri tudi, da so politična gibanja tvorba posameznih oseb, ki hočejo spraviti to ali ono vprašanje do veljave, ki pa ni v skladu z reševanjem socialnih ali družabnih razmer v pravcu pravice in popolnosti.

Te misli je povedal na banovinski skupščini JRZ za dunavsko banovino, kakor poroča »Samouprava« sama, predsednik poslanskega kluba JRZ minister Vojko Čvrkić. Tako je rekel:

»Ko smo organizirali našo stranko, smo napravili veliko napako, ker se nismo ravnali po svojih političnih tradicijah. Mi ne bi smeli iti na pot izgrajevanja kulta posameznih osebnosti, nego bi morali gojiti kult stranke. V našem političnem delu se moramo vedno zavedati dejstva, da so politične osebnosti prehodne, a stalna samo program in stranka kot taka. Lojalno moramo priznati, da smo hodili po krivih potih, ko smo gojili kult osebnosti dr. Milana Stojadinovića, namesto, da bi gradili kult naše stranke. To je bila velika naša napaka. Zaslužne in velike ljudi bo stranka sama postavljala tekom časa na prvo mesto. Nevarno pa je, če se sami vrivajo na prva mesta in če se prične stranko organizirati zaradi njih... Ako homo vezali stranko na osebnosti, potem bo izginila, čim izgine osebnost, na katero smo jo vezali... Po tej poti bi stranka izgubila svoje osnovne temelje...«

Socialisti nimamo politične stranke, kaj? Načelna in programatična stran socialističnega gibanja je pa tako konkretna in jedrnata, da se kljub temu, čeprav nimamo socialistične stranke, socialisti niso raztepli in porazgubili, marveč se naša načela in ideologija širi in pogloblja. Ne godi se to zaradi »voditeljev«, zaradi oseb, ampak zaradi tega, ker je socialistično naziranje detajlni program velike množice delovnih slojev, ki so v našem času aktualen program, živ program. Naš socialistični program je zapisan v naših srcih. Tam ga nihče ne more izbrisati. Ni naša krivda, da je nastal in da postaja vedno bolj življenjski. Ali, ker je življenjski, bo živel, a gibanja s programom niso odvisna od oseb!

Pregled rezultatov prekinjenih volitev obratnih zaupnikov

Sijajen uspeh svobodnih strokovnih organizacij.

Niso še zbrana vsa poročila o izidu volitev obratnih zaupnikov, ki so bile določene na 12. in 14. maja t. l. Tretjič so bile določene volitve obratnih zaupnikov in med volitvami tretjič odgodene na čas od 15. julija do 15. avgusta t. l.

Volitve so bile razpisane že za večje obrate. Po dosedaj poslanih poročilih so svobodne strokovne organizacije dobile pri volitvah skupaj 495 zaupnikov, in sicer Strokovna komisija 230, Jugoslovanska strokovna zveza 160 in Narodna strokovna zveza 105, dočim je dobil Jugoras ali ZZZD 10 zaupnikov.

Volitve obratnih zaupnikov so tajne in so izraz delavske volje. V juliju in avgustu se bodo zopet vršile vsaj še ne izvedene volitve obratnih zaupnikov, pri katerih bo svobodno delavstvo enako odločno manifestiralo za svoje socialopolitične pravice.

Sporazum treh velesil

S posredovanjem Francije je prišlo do končnega sporazuma med Anglijo in Sovjetsko Rusijo

Iz Londona poročajo, da je angleška vlada na svoji seji, dne 24. maja proučila predloge Sovjetske Rusije in Francije glede sklenitve dogovora o medsebojni pomoči in sporočila v Moskvo svoj načelen pristane.

Dogovor bo vseboval:

1. dogovor o vzajemni pomoči, ki bi se izvajal v primeru neposrednega napada na evropsko ozemlje katerekoli od treh pogodbenic;

2. določila o vzajemnem posvetovanju in skupnem nastopu, ki bi se pokazal potreben v primeru neposrednega napada na ozemlje katerekoli države, ki so jim Anglija, Francija in Sovjetska Rusija dale jamstva za njihovo nedotakljivost. Imena držav, ki bodo imele tako poročstvo bodo objavljena. Razen devetim državam v Evropi bo dano tako jamstvo vsem ostalim malim državam. Pogoji za pomoč državi, ki uživa jamstvo je, da se ta tudi sama upre napadu;

3. določila o izdelavi vojnega načrta generalnih štabov vseh treh držav pogodbenic, glede enotnega nastopa letalskih, pomorskih in kopnih vojaških sil teh držav.

Poljska in Romunija sta zadovoljni

Vest o zaključitvi pogajanj med Londonom in Moskvo je vzbudila zadovoljstvo na Poljskem in v Romuniji. V Var-

šavi so se med tem vršili tudi razgovori med zunanjim ministrom Beckom in sovjetskim poslanikom na Poljskem, v katerih sta uredila tudi vsa vprašanja, v kolikor se nanašajo na pomoč Sovjetske Rusije Poljski.

Zakaj ne velja dogovor glede Daljnega vzhoda

Dogovor o medsebojni pomoči med Anglijo, Francijo in Sovjetsko Rusijo velja samo za slučaj neposrednega napada na evropsko ozemlje katerekoli izmed treh pogodbenic. V slučaju spopada na Daljnem vzhodu dogovor o

Zelo vznemirjeni so v Berlinu in Rimu

Iz Rima in Berlina prihajajo vesti, da so radi uspešnih pogajanj med Londonom in Moskvo zelo vznemirjeni. V Berlinu so računali s tem, da bo Rusijo mogoče odvrniti od Londona in Pariza. V ta namen so imela služiti trgovinska pogajanja, ki se vodijo med Sovjetsko Rusijo in Nemčijo. Iz istih razlogov se tudi Hitler in Mussolini v svojih zadnjih govorih ništa niti najmanj izpostavila proti Sovjetski Rusiji.

Sedaj pa, tako pravi nemško časopisje, je očitno, da je odklonjeno še zadnje vabilo Rima in Berlina demokratičnim državam za skupno rešitev evropskih vprašanj. Totalitarni državi sedaj

medsebojni pomoči ne velja.

S tem pa seveda še ni rečeno, da se ne bi mogel raztegniti tudi na izven-evropsko področje prizadetih treh pogodbenic. Zaenkrat pa je tak dogovor izostal, ker čakajo tako v Londonu, kot tudi v Moskvi, kako se bo odločila Japonska. Japonska namreč še vedno ni sklenila vojaške zveze z Nemčijo in Italijo. Anglija, Francija in Sovjetska Rusija pa nočejo, da bi imela japonska vlada izgovor, češ da je pristopila k vojaški zvezi z državami osi, ker je bila v to prisiljena po postopanju Londona, Moskve in Pariza.

ne bosta več oklevali, temveč primerno odgovorili.

Mir še vedno lahko mogoč

Blok, sklenjen med Anglijo, Francijo in Sovjetsko Rusijo ni noben »ideološki« blok, ampak fronta miru, trdijo državniki teh velesil. Ni res, ako se povdarja, da je mir radi sklenitve dogovora med Londonom, Parizom in Moskvo ogrožen. Mir sploh ni ogrožen, ako ne bo kakšna država poskušala si prisvojiti ozemlje druge države.

Možnost mirne rešitve vseh vprašanj je sedaj še toliko bolj mogoča, ker se točno ve, koliko sil je na eni in koliko na drugi strani.

Društvo narodov je oslabiljeno — ostali pa so ideali

S seje Društva narodov

Seja Društva narodov, ki se je sestala 22. t. m. je bila kratka. Pomembna je izjava angleškega zunanjega ministra Halifaxa, da je Anglija po septemberski krizi načelno pričela politiko proti zavojevanjem. Med drugim je tudi rekel, da, čeprav je nasprotna politika ženevsko ustanovo zelo oslabila, so vendar njeni ideali tako visoki, da ji prej ali slej omogočijo vstajenje.

Statut Gdanska ostane v veljavi dalje in se v ničemer ne izpremeni. Razpravljalo se je tudi o Kitajski in o redukciji 87 uradniških mest pri Društvu narodov.

Zaradi važnih mednarodnih dogodkov, v katerih naj ugodno vplivajo načela Društva narodov, je bila seja zaključena.

Industrijci in delavstvo

Zasedanje centrale industrijskih ustanov

V Beogradu se je dne 24. maja vršilo zasedanje plenuma centrale industrijskih ustanov. Za predsednika zborovanja je bil izvoljen ... beograjski župan Vlada Ilić. Ta gospod je imel govor o važnih vprašanjih industrije in je med drugim rekel:

»Apeliramo na ministra za socialno politiko, da se ne vztraja na zaključ-

nju kolektivnih pogodb. Da se ne vprijetarjajo umetne stavke in zasedajo podjetja in to celo v onih industrijskih panogah, ki so dandanes največje važnosti za državo. O višini mezde itak odloča minister socialne politike, toda danes ni čas, da se pojavlja nemir v podjetjih.«

Tule vmešavanje ni nikdar zaželeno

Demokratično upravljana država je tudi neodvisna

Uvedla se je navada, da se države vtikajo v notranje razmere posameznih držav. Zdi se, da je to bolezen dobe. In države tudi same niso toliko samostojne, da bi cenile svojo neodvisnost. V čem je vzrok?

Suvereniteta (neodvisnost) države je zavest, da odloča o svojih zadevah sama. Ali vrši to suvereniteto ali ne, je pa odvisno od tega, ali sloni ta suve-

reniteta na širokih plasteh naroda ali ne. Če sloni na plasteh naroda, je krepka, je močna, če pa ne sloni na tleh, je šibka in išče oslonka drugod, ne pa v svojem lastnem narodu.

Splošna mednarodna politična morala zahteva samoodločbo narodov in držav. Intervencija bi bila opravičena le takrat, če to zahtevajo moralni višji interesi civilizacije. Če teh interesov ni,

je vsakršno vmešavanje v notranje politične stvari posameznih držav, kršitev mednarodne morale.

Če sedaj snujejo takozvane mirovne fronte, bi bila prva naloga držav, ki sodelujejo v tej akciji, da spravijo do veljave to načelo mednarodnega prava.

V novejšem času vidimo, da ni nobena država varna pred nevarnostjo, da organizira nje prijateljska soseda v nji sami sovražno iredento, ki se razvija in stopnjuje do težjih in težkih konfliktov, ki jih imamo več v zadnjih letih. Na tak način ni nihče varen, mir ne more biti nikdar vpostavljen.

Ta večni nemir ima samo to nevarnost, da spravlja človeštvo v nemir in nervoznost, marveč ima še hujšo posledico. V tej nervoznosti propade človeštvo duhovno, obenem pa trpi ogromno škodo gospodarstvo, ki se ne more razvijati po naravnih zakonih.

Suvereniteta držav in suvereniteta narodov se mora zopet nasloniti na široke plasti narodov, uvesti se mora povsod svoboda in demokratični parlamentarizem, ki nalaga narodu odgovornost, da čuva in brani svoje pravice sam.

Vsaka druga politika je zmotna in škodljiva narodom in civilizaciji.

Parlamentarne volitve v Angliji?

in preosnova vlade

Chamberlainova vlada namerava v jeseni razpisati parlamentarne volitve. Pred volitvami pa se bo najbrže izvršila še preosnova vlade. V vlado stopijo najbrž Eden, Churchill in Duff Cooper.

250 bombnikov je naročila angleška vlada v Ameriki.

Kakšna bo cena kruhu iz nove moke?

Pšenica še raste na polju toda že se govori o tem kakšna ji bo cena. Na beograjski borzi so že sklepali kupčije za novo pšenico po din 130 za 100 kg. Tisti, ki so te kupčije sklenili so dobro spekulirali. Kajti minister za poljedelstvo Bešlić je na shodu v Kničaninu, dne 21. maja izjavil, da bo vlada skrbela za to, da bodo kmetje lahko prodali pšenico po din 160 za 100 kg.

Poznavalci gospodarskih prilik pa trdijo, da ako bo pšenica dobro obrodila, ne bo mogoče držati sedanje cene za pšenico, ki znaša din 140 za 100 kg. V vidu moramo imeti, da stane pšenica v Liverpoolu v Kanadi din 62 do din 63

za 100 kg, v Rotterdamu na Holandskem, ki je tudi svetovno tržišče za pšenico pa din 60 za 100 kg. Ako bomo domačo pšenico kupovali po din 160 za 100 kg in jo bomo morali izvažati v inozemstvo kar po din 100 pri kg ceneje. To pa znači, da bodo v inozemstvu jedli cenejši kruh iz naše pšenice kot ga bomo jedli mi in da bo nekdo moral plačati razliko med nakupno ceno in prodajno ceno pšenice, ki jo izvozimo. Pri vagonu bo znašala ta razlika din 10.000, pri 20.000 vagonih, kolikor pšenice navadno izvozimo, pa okroglo 200 mil. dinarjev. Nad temi številkami se je vredno zamisliti.

Delavci, podjetniki in bolniške blagajne

Na dnevnem redu so pritožbe delavcev nad tem ali onim primerom, ki so ga doživeli pri OUZD. Nezadovoljni so pa tudi delodajalci, ti seveda spet iz svojih razlogov. Vendar je občni zbor centralne industrijskih korporacij, ki se je vršil te dni, iznesel tudi mnogo takih pritožb in predlogov, s katerimi se morajo strinjati tudi delavci.

Dr. V. Živadinović je pripravil za zborovanje industrijev glavno poročilo o tem vprašanju. V svoji razpravi je poudaril te-le stvari:

Javnost zelo kritizira zdravniško službo socialnega zavarovanja; vsi zavarovanci pričakujejo, da bodo primerno odškodovani za prispevke, ki jih plačujejo za zavarovanje, tu se pa najbolj pokažejo pomanjkljivosti socialnega zavarovanja. Predlanskim je n. pr. od skupnih izdatkov bolezenskega zavarovanja (261 milijonov din) odpadlo na zdravniške stroške; zdravila, ambulatorijsko zdravljenje, sanatorije itd. 160 milijonov din; na vse podpore in hranarino pa samo 100 milijonov din. Zdravniki so preobremenjeni, ne le zaradi navala bolnikov, temveč tudi z upravnimi in pisarniškimi deli; čakalnice za bolnike so marsikje slabe; zdravniki posvečajo v zasebni praksi bolnikom več pozornosti; bolnikom morajo predpisovati cene zdravila, radi jim pa dovoljujejo po tri dni bolniškega dopusta, ker to ne gre v breme SUZORja; zavarovanci se pritožujejo tudi nad zdravljenjem zob itd. Zdravniško službo bi bilo treba reorganizirati tako, da bi si bolniki lahko sami izbirali zdravnike, ki bi jih naj bol-

niške blagajne plačevale po številu ordinacij, ne mesečno. Delavci bi naj imeli, ko bi izčrpali po zakonu predpisane podpore, še pravico do brezplačnega zdravljenja, a onim, ki vse leto niso bili bolni, naj bi uradi izplačevali 25 odst. vplačanih prispevkov.

Ena najpomembnejših zahtev revizije socialnega zavarovanja pa je zahteva po decentralizaciji socialnega zavarovanja, ki bi bila prvi pogoj temeljitejših reform ter zboljšanja.

Dr. Živadinović je kritiziral tudi investicijsko gospodarstvo SUZORja. V zadnjih letih so se te naložbe obrestovale komaj po 5 odst. in še manj.

Ker znašajo kapitali 600 milijonov din, je izguba na obrestih znatna. Razen tega kapital ni bil tudi gospodarsko produktivno naložen, ne le, da se je slabo obrestoval, ker ga je bilo preveč investirane v palače, premalo pa v potrebnejša poslopja, n. pr. bolnice in v splošno gospodarsko delavnost, ne le v banovinska in občinska podjetja.

Priljučitev Aleksandrette k Turčiji

V zvezi z daljšim razgovorom, ki ga je imel turški poslanik v Parizu z Daladierjem in Bonnetom se domneva, da je prišlo do sporazuma med Turčijo in Francijo in da bo Francija prostovoljno odstopila Aleksandretto Turčiji.

Bolgarski kralj Boris je bil imenovan za častnega doktorja berlinske medicinske fakultete.

Doma in po svetu

Prihodnja številka »Delavske Politike« bo izšla radi praznika v ponedeljek, šele v sredo, dne 31. t. m.

Vsakdo lahko podivja. Naslov, poklic, stan, življenjska naloga, mladost ali starost niso merodajni, da človek ostane človek. S to svojstvenostjo ni bistveno v zvezi čut pravičnosti, socialnosti, niti ne oznanjevanje in izvrševanje ljubezni do bližnjega ali takozvane krščanske ljubezni. Na človeka prav lahko vplivajo čisto druge okolščine, ki jih je več. Te so na primer: naravna pokvarjenost, naravni duhovni defekt, sadizem te ali one vrste ali pa tudi slaba okolica ali družba, ki v človeku podivja plemenite nagibe do barbarske surovosti. Tako si razlagamo dejanja, ki jih nekateri izvršujejo in tisk, ki prihaja izpod peresa nekaterih ljudi, o katerih lahko rečemo, da so pozabili na človeške vrline in podivjali tako, da ne vrše svojih dolžnosti v plemenitem zmislu, kakor veleba večni zakon.

Preložene volitve obratnih zaupnikov. V smislu nedavno objavljenega odloka ministrstva za socialno politiko se bodo vršile volitve obratnih zaupnikov od 15. julija do 15. avgusta tudi v vseh tistih podjetjih, kjer so se že izvršile v tem mesecu pred zadnjim odlokom ministrstva. Pozivamo vse naše organizacije in sodruge, da se tudi na te volitve temeljito pripravijo.

Krepko očiuvane pozicije. »Sl. Narod« poroča, da je imela beograjska borza svoj občni zbor. V gospodarskih krogih se je mnogo govorilo, da bo izmenjana dosedanja uprava. — Toda izkazalo se je, da so te govorice brez podlage. »Bila je namreč soglasno izvoljena stara uprava z dosedanjim predsednikom dr. Milanom Stojadinovićem na čelu.

Minister prosvete Čirić je bil v Berlinu na obisku in se je ob tej priliki osnoval nemško-jugoslovanski odbor za kulturno sodelovanje.

Trgovinski razgovori med Jugoslavijo in Francijo. V Pariz je prispel trgovinski minister Jevrem Tomić. Svrha njegovega obiska je, voditi razgovore s predstavniki Francije glede razvoja trgovine med obema državama.

Spor med Nemci. Voditelj nemškega gibanja v Jugoslaviji dr. Kraft in dr. Moser v Novem Sadu sta se sporekla. Spor je trajal več let. Dr. Moser je obdolžil dr. Krafta raznih manipulacij v gospodarskih ustanovah Nemcev v Jugoslaviji. Dr. Kraft je hotel dr. Moserja tožiti. Razsodišče se je sestalo in je rešilo spor tako, da se mora dr. Kraft umakniti z vseh gospodarskih pozicij, pač pa se mu prizna pokojnino.

Svet Društva narodov je te dni na svojem zasedanju sklenil priporočati svojim članom, da pomagajo Kitajski v njeni borbi proti japonskim napadalcem. Zasedanje je prav tako ostro obsodilo grozno bombardiranje kitajskih mest.

Dr. Beneš Društvu narodov. Bivši predsednik ČSR je poslal Društvu narodov brzojavko, v kateri protestira proti zasedbi češke in Moravske in prosi v Društvu narodov začlanjene države, da pomagajo Čehom.

Francoski častniki organizirajo kitajsko armado. V glavno mesto Kitajske Čunking so prišli vpokojeni francoski višji častniki, ki bodo pomagali pri organizaciji kitajske vojske. — Japonska vlada pravi, da to pomeni kršenje nevtralnosti.

Zapletljaji na Daljnem vzhodu. Japonska vojna ladja je ustavila nek angleški parnik, ki je pozval na pomoč angleške vojne ladje. Japonci so se ravno pripravljali, da zasedejo angleški parnik, ko pa so videli, da se bližajo angleške vojne ladje, so jo odkurili.

Anglija in Zedinjene države zamenjujeta surovine. Anglija bo poslala v Zedinjene države kavčuka v vrednosti 15 milijonov dolarjev, v zameno pa bo prejela od tam en milijon bal bombaža.

Za obstoj demokracije se ni bati, dokler živi Francija in Zedinjene države, je dejal newyorški župan Guardia pri otvoritvi francoskega paviljona na newyorški svetovni razstavi. Kakor je stala Francija na strani USA leta 1777., tako stoji leta 1939. Ameriška Unija na strani Francije.

Izgon dveh nemških časnika. Egiptska in čilska vlada sta izgnali vsaka po enega nemškega časnika, iz razloga, ker sta se dotična časnika udeleževala proti interesom imenovanih držav.

Vstop Italije v vojno proti Avstriji in Nemčiji 1. 1915. so proslavili v Italiji na svečan način.

Bolivijski zunanji minister radi nesoglasja v vladi odstopil. Bolivijska vlada se je pričela nagibati k totalitarnim državam. Zunanji minister Euard Diez de Medina pa se s to politiko ne strinja, zato je podal ostavko.

Vloge pri denarnih zavodih. V l. 1930. so znašale vloge pri zasebnih denarnih zavodih in samoupravnih hranilnicah 13.142 milijonov dinarjev, pri Držav. hipotek. banki in Poštni hranilnici pa 1.718 milijonov dinarjev. V letu 1938. so znašale vloge pri zasebnih denarnih zavodih in samoupravnih hranilnicah 8.592 milijonov dinarjev, pri Drž. hipotek. banki in Poštni hranilnici pa 4.463 milijonov dinarjev. Ako primerjamo hranilne vloge iz l. 1930. s hranilnimi vlogami iz l. 1938. vidimo, da so hranilne vloge nazadovale za 1.805 milijonov dinarjev, dočim so vloge v zasebnih denarnih zavodih nazadovale za preko 4 in pol milijarde dinarjev, vloge pri Poštni hranilnici in Drž. hipotek. banki pa so narasle za 2.8 milijarde dinarjev.

Industriji zahtevajo devize. Na posvetovanju centralne industrijskih ustanov v Beogradu so industriji zahtevali od ministra financ, da s svojo finančno politiko omogoči nabavo deviz, da bo mogla industrija kupovati surovine v inozemstvu in da ne bo prihajalo do zastoja.

Ameriška podmornica »Squalus« se je potopila in obležala v globini 72 metrov. V njej je bilo 58 moških posadke. Od teh so rešili 33. — Ostale je zalila voda. Prvič se je zgodilo to pot, da se je toliko ljudi rešilo iz take globine.

V dveh dneh pošta iz Amerike v Evropo. Ameriško letalo »Yankee Clipper«, čigar motorji razvijajo 1500 konjskih sil, je priletelo iz Zedinjenih držav v Marseille v nekaj manj kot dveh dneh in prineslo prvo pošto v Evropo. Letalo je preletelo v tem času 7000 km.

Newyorško svetovno razstavo je obiskalo prvi dan 600.000 ljudi, ki so plačali 24 milijonov dinarjev vstopnine. Prireditelji razstave pa niso zadovoljni, ker so računali, da bo dnevno obiskalo razstavo po 300.000 ljudi, pa jih prihaja samo po 150.000.

Ruske letalske vaje v stratosferi. V Rusiji so dne 23. t. m. priredili velike letalske vaje, pri katerih so tudi bombniki dosegli doslej še nedoseženo višino. Več eskadril bombnikov se je dvignilo ob Severnem morju v stratosfero ter odbrnelo do Črnega morja in zopet nazaj. Pravijo, da s temi bombniki lahko bombardirajo katerokoli mesto v Evropi ali Aziji ter se vrnejo nazaj, ne da bi kje pristali.

PUCHA

KOLESA

Znižane cene!

IGN. VOK

Ljubljana, Tavčarjeva 7

Kolesarji, vsled novih, znižanih Vam je omogočeno, da si nabavite kvalitetno PUCH kolo! Ugodna mesečna odplačila! Brezobvezen ogled!

C. Nordhoff in J. N. Hall:

HURIKAN

Ljudje, ki so se odločili, da bodo zapustili cerkev so se gnetli v bližini južnega izhoda; sprva jih ni bilo mogoče pripraviti do tega, da bi bili odšli in se s tem odrekli zadnji tolažbi, ki jim je še ostala — občutku, ki ga vzbudi v človeku zavest, da ni sam. Šele skupnemu prizadevanju Terangija in poglavarja se je posrečilo, da sta jih spravila od ondod.

Terangi je vzel svojega otroka na eno roko, z drugo je zgrabil Maramo in stekel k najbližji vrvi, ki je bila napeta med dvema palmama, ki sta rasli poleg cerkvenih vrat in okrog trideset metrov oddaljenima purau-drevesoma. Mahoma je zginilo vse okoli njiju, razen vrvi, katere sta se oprijemala. Morje, ki se je razlivalo preko kopnega, jima je segalo že do kolen. S težavo sta se borila proti viharju; po zraku je nosilo morsko peno in dež je padal kot bi ga izlival iz golide ter ju bičal v obraz. Drevesa nista videla vse dotlej dokler ga nista dosegla.

Marama je splezala na prvo spodnjo debelo grčasto vejo; takoj za njo se je vzpenjal Terangi s Tito. Plezala sta do nekega mesta, ki je bil v višini najmanj petnajst čevljev od zemlje. Tita je bila zavita v nek star črn mornarski plašč, da se sploh ni videla iz njega, razen skozi malo odprtino, ki ji je služila za to, da je lahko dihala. Vrvi za oprijemanje so bile pripravljene; Terangi pa je zavaroval svojo hčer razen tega še z močno žrdjo. Na enak način je

privezal tudi Maramo tik ob Titi, tako da je mogla držati otroka v naročju. Za hip je sprostila svojo roko, segla z njo možu okoli vratu in privla njegovo glavo k svoji ter mu zavpila na uho: »Gospa de Laage!»

Terangi je pokimal, hitro je splezal doli in zginil v smeri proti cerkvi.

Ko je došel tja je vladala v njej divja zmešnjava. Pločevinasta streha je na več mestih počila in v hipu, ko je Terangi stopil v svetišče skozi mala vrata, ki so vodila proti laguni, se je zrušilo visoko okno na severni strani; s treskom se je vsulo razbito steklo in zdrobljen les v notranjščino. Sveče so ugasnile, ko je pričela popuščati streha, edino svetilka, ki je bila zastekljena in jo je oče Pavel postavil na neko pred vetrom zavarovano mesto pod oltarjem, je še gorela.

Tudi poglavar se je vrnil v cerkev, da bi pomagal, potem ko je spravil svojo ženo Mato in svoje najmlajše otroke na neko purau-drevo. Terangi se je ozrl v poltemnem prostoru okoli sebe in končno zagledal gospo de Laage, ki je sedela ob steni. Takoj je opazil, da se je samo še z železno voljo držala pokonci. Par žen je kričalo in jadikovalo v brezmejnem obupu, druge so si nemo vdane v usodo z rokami zakrivale obraz.

»Pojdite z menoj, gospa,« je zarjovel Terangi obrnjen proti gospi de Laage. »Za Vas imam pripravljeno mesto na purau-drevesu pri moji ženi in otroku. Samo na ta način se lahko rešite!«

Pogledala ga je, ne da bi bila v stanu spregovo-

riti eno samo besedo. Zgrabil jo je za roko in potegnil kvišku. »Pridite,« je ponovil in jo hitro odvedel proti vratom. Sledila mu je brez odpora kot človek, ki je mesečen.

Ko je videla, kaj jo čaka zunaj, se je nehote ustavila, toda Terangi jo je prijel s svojo močno roko okoli nedriji. »Nič se ne bojte,« je kričal. »Voda ni globoka! Sklonite se naprej!... Tako!«

Stekla sta proti vrvi, toda komaj sta jih dosegla, že je spoznal Terangi, da je bil izbral napačen trenutek. Cela stena morske vode, zakrita v penast oblak, se je valila od severa proti njima in brizgala visoko ob drevesnih deblih navzgor. Terangi je zgrabil gospo de Laage za roko, jo pritisnil ob vrv, sam pa se je s prsti dobesedno zagrebel v tla, da bi ga ogromen val, ki je prihajal vedno bližje ne odnesel. Gospa de Laage je imela lase spletene v debelo kito, ki jo je imela ovito okoli glave, med temkom pa se ji je kita razvezala. V trenutku, ko jo je val zagnil, jo je Terangi zgrabil za lase, dočim se je z levo roko z vso silo oklepal vrvi.

Zagon vodnih mas, ki so se razlile preko njiju, je bil tako silen, da jima je zmanjkalo tal pod nogami. Gospa de Laage ni mogla vzdržati silnega pritiska. Začutila je, kako so ji roke spustile vrv, takoj nato pa jo je nekaj potegnilo s tako silo za lase navzgor, da je tisto sekundo mislila, da ji je posnelo kožo z glave. Toda Terangijev železni prijem je popustil šele, ko je pljusket odtekla preko njiju; potem pa je vzel gospo na roko, dočim se je z drugo trdno držal za vrv in je tako prišel do drevesa.

(Dalje prihodnjič)

Iz naših krajev

CELJE

Žalostne razmere v tovarni »Metka«, last g. Weinbergerja. V zadnji številki »Delavske Politike« ste pisali o žalostnem slučaju, da je predelavec pobil na tla delavca. Res žalostne razmere so v tovarni. Malo je ljudi, ki bi vedeli, da je to že tretji slučaj. Pretepa se ljudi ne glede ali je to ženska ali moški. Takim revkom izplača g. Weinberger malo odškodnino in jih lepo odpusti. Čudim se, zakaj tako ščiti take posurovele mojstre in predelavce, ki počenjajo z delavci kakor kaki grajski hlapci s tlačani v srednjem veku. Mi, ki smo priča takim stvarim, pa molčimo in ne upamo črhniti niti besedice. Delavec ne zaupa delavcu, ker ne ve, če ni mojstrov ogleduh. Razmere take kakršne so danes v tovarni bodo toliko časa, dokler se ne znajde par zavednih in korajžnih delavcev in delavk, ki bodo ustanovili močno strokovno organizacijo. To bo najboljša zaščitnica zatiranih in izkoriščanih. Imeli smo že strokovno organizacijo v tovarni. Naša nezavednost in prešernost je bila vzrok, da je ni več. Zadnji čas je, da ponovno pristopimo k delu za organizacijo ter se jo oklenemo v cilju, da složno delujemo za skupne koristi in naloge. Tekstilec.

Škoda radi poplave Savinje pri regulacijskih delih znaša najmanj 100.000 dinarjev. Delo zadnjega meseca je čisto zastoj in brez vsakega haska. Radi narasle Savinje je občutno prizadeto tudi že itak slabo plačano delavstvo.

Poglavje za sebe so pa delovne razmere. Dopisnik je imel parkrat priliko opazovati delo pri regulaciji Savinje. Del delavstva odkopava zemljo na eni strani struge in jo vozi v samokolnicah na drugo stran, kjer zasipajo in izravnavajo strugo. Delavci vrše to delo brez odhoda kakor stroji. Samokolnice so prav posebne vrste. Ako bi bila samokolnica še malo večja, pa bi delavec naenkrat peljal pol kubičnega metra. Za to težko, naporno. Do mozga izčrpajoče delo pa dobi delavec za 10 ur din 30, v najboljšem slučaju 32 din. Če tak revež, prisiljen na tako težko delo, ne zasluži najmanj 5 dinarjev na uro, potem sploh ne vemo, kdo bi bil upravičen. Izčrpanost se jim bere iz obraza, nezadostna, slaba hrana pa pomaže po svoje.

Pekovski pomočniki smo se zelo začudili notici »Pod sitom« v »Slovenskem Narodu«, ki je zagledala beli dan pred par dnevi. Pisec se zavzema za nočno delo po pekarnah in navaja take argumente, da bi se smejale krave, ako bi znale čitati. Glavni argument, da naj delajo po pekarnah pekovski pomočniki je ta, da bi dobili krokarji, ki so prečkali celo noč, že ob 3. uri jutratnje sveže pecivo. Ta ubogi »sitar« marsikaterikrat pogrunta kako zrela. Tako je pred nedavnim časom vodil hudo borbo proti podjetju, ki ni bilo po njegovi sodbi dovolj nacionalno. Mi smo se s tem strinjali, ko smo pa videli, da je za celo kampanijo konkurenčno podjetje, smo pa spoznali, da je tudi tu po sredi kšeft, ki ni lep. Tista misel se nam vsiljuje tudi sedaj radi počitka ubogih pekovskih pomočnikov.

Mesta in službe po raznih odborih in institucijah podeljujejo in poklanjajo po mestu prav mlečnozobi mladeniči, ki se v tihem in se delajo, kakor da imajo neomejeno moč in oblast. O, naivneži, kako kruto boste razočarani, ko se povrnete iz sanj in oblakov v realno, trdo življenje. Navidezne zmage niso zmage, ampak težki porazi s še težjimi posledicami.

Seja »Vzajemnosti« bo v torek, dne 30. maja ob 20. uri v društveni sobi v Delavski zbornici. Funkcionarji in predstavniki odsekov pripravite poročila za redni občni zbor. Vsi in točno!

Seja Krajevnega medstrokovnega odbora bo v sredo, dne 31. maja ob 20. uri. Na dnevnem redu so važne organizacijske zadeve.

Predavanje s. dr. Reismana o naredbi o rudarski borzi dela se bo vršilo v soboto, dne 3. junija ob 20. uri v Delavski zbornici, na kar že danes opozarjamo cinkarško in rudarsko delavstvo Celja in okolice!

TRBOVLJE

»Narad, ki sramoti Trbovlje«. Z ozirom na vest št. 59 »Delavske Politike« na 3. strani ugotavlja gostilničar g. Sušnik, da je poročilo v kolikor se tiče njene osebe neresnično: »Tendenciozna natolcevanja v članku mi kratijo ugled, blatijo mojo pošteno ime in škodujejo moji obrti. Napad, o katerem piše članek, se ni izvršil pred mojo gostilno, temveč pri mostu rudniške železnice, kakšnih 66 korakov proč, o čemer se mi je naknadno poročalo. Napada nisem opazoval med vrati, ker se ni izvršil pred gostilno. Na most se pa radi teme sploh ne vidi. Gospod Očepek ni mogel mene prositi pomoči, ker nisem bil navzoč in se torej nisem na pragu obrnil, stopil v vežo in zaklenil vrata.« Pripomba uredništva: gornje radevolje priobčujemo, ker nočemo delati nikomur krivice. Dopisnike prosimo, da se o resničnosti vsebine svojih dopisov vedno prepričajo, predno jih pošljejo. Uredništvu tega ni mogoče storiti.

Izlet na Mrzlico prireditelji zadruga »Počitniški dom« v nedeljo, dne 28. maja. Vabimo vse ljubitelje narave, da se izleže udeležijo.

Tekma SK Amater : SK Borac (Zagreb). Dne 28. maja pride v Trbovlje v goste SK Borac iz Zagreba, ki bo imel tekmo s SK Amaterjem. SK Borac se nahaja v tabeli I. razreda na 4. mestu. To kaže, da je prvovrsten klub, ako se je mogel kljub hudi konkurenci plasirati tako visoko. Razen tega je SK Borac delavski klub in prvak delavske sportne zajednice v Zagrebu. Tako se torej srečata dva prvaka delavskega nogometnega sporta eden iz Zagreba in eden iz Trbovelj. Tekma bo pričela ob pol 5. uri popoldne.

ZRKOVCE

Gostilna Sačadin v Zrkovcih priredi na binkoštni ponedeljek koncert. Sodeluje pevsko društvo »Enakost« Studenci. Vse ljubitelje dobre kaplice, godbe ter lepega petja vljudo vabi gostilničarka.

LJUBLJANA

Volitve obratnih zaupnikov se bodo ponovno vršile od 15. julija do 15. avgusta v vseh ljubljanskih obratih, tudi v tistih, kjer so se že zadnjič izvršile. Dosedanje volitve so namreč uradno razveljavljene. Delavstvo bo tudi vnovič volilo po svoji vesti in prepričanju.

Proti vandalizmu po ljubljanskih parkih. — Pustošenje po ljubljanskih parkih in nasadih je ljubljanska specialiteta, ki zasluži, da se temeljito izkorenini. Prav je napravil predsednik turističnega odbora v Ljubljani, ko je v ponedeljek sklical anketo o tej stvari. Na anketi so govorili o otrocih, ponočnjakih, slabi domači in šolski vzgoji v tem pogledu, češ, da so ti elementi krivi vandalizma po mestnih nasadih. Vse je prav in dobro, če se o tem razpravlja mnogo in na široko. En moment pa moramo povdariti tudi mi. Kje in kdaj se je pa v Ljubljani razvijala kakšna propaganda v tem zmislu razen morda z nekaterimi vestmi v dnevnem tisku. Mnogo se lahko stori proti temu vandalizmu v šoli. To je res. Toda to ni vse, to so sadike v srih mladine, ki jih je treba še pozneje negovati, zlasti, ko mladina gre v svet. Stvar spoštovanja lepote in strahu pred poškodovanjem javnih naprav mora biti sad srčne kulture, ki jo je treba gojiti na splošno ne le pri otrokih, pri mladini, pri starših in občinstvu sploh. Ta vzgoja, ki pomeni ogromno delo, se ni vršila, dasi pa pomeni ogromno delo, ki je potrebno.

Pogreb s. Stalca, ki je izgubil življenje, kakor smo poročali v zadnji številki pri izvrševanju svojega poklicnega dela, je bil v sredo. Kljub temu, da je bil pogreb v času, ko se ga mnogi niso mogli udeležiti, je spremlilo s. Stalca mnogo sodrugov in sodruge na njegovi poslednji poti. Pokojnik je bil vedno socialist in strokovno organiziran. Njegovo izgubo bodo čutili posebno kovinarji.

MARIBOR

Par opazk o občnem zboru Nabavljalne zadruge državnih uslužbencev

Dne 14. maja t. l. se je vršil v velikih dvoranah »Narodnega doma« redni letni občni zbor zgoraj omenjene zadruge, ki je trajal od pol 9. ure dop. do 4. ure pop. Deloma je bil kriv dneveni red, deloma pa tudi številni potrebni in seveda tudi nekateri nepotrebni govorniki, da se je občni zbor tako zavlekel. Predsedstvo je vodil dolgoletni in zaslužni predsednik zadruge g. Anton Rehar.

Navzočih je bilo od 100 delegatov, ki jih šteje zadruga 96. Galerijo je zasedlo precej številno članstvo zadruge kot opazovalci, ki so po svoje govornikom ploskali ali pa z medklicami protestirali proti izvajanjem nekaterih opozicijskih govornikov. Radi tega je bil potek občnega zbora precej buren, posebno pri oni tečki dnevnega reda, ko je opozicija delegatov predlagala zamenjavo celotnega odbora zadruge, kateri je bil večinoma izvoljen od članov zadruge pred upeljavo delegatskega sistema, ki je bil uveljavljen pred dvema leti na podlagi novega zadrugnega zakona.

Upravni in nadzorni odbor sta podala točno in obširno poročilo o svojem delu in poslovanju v preteklem poslovnem letu. Delegatom je upravni odbor predložil razmnoženo pisno poročilo o svojem delu in bilanco za l. 1938.

K poročilu in bilanci so se oglašali le delegati opozicije in zahtevali k nekaterim točkam pojasnila. Predsednik upravnega odbora jim je odgovarjal in dokazal, da so računi in bilanca točni in v redu.

Odbor je dobil nato razrešnico. Prečitalo se je poročilo o reviziji zadruge po saveznem revizorju Nabavljalskih zadruga v Beogradu, ki je revidiral poslovanje zadruge za tri leta nazaj.

V poročilu se navaja, da je poslovala zadruga popolnoma v redu in v prid članom brezhibno in da je občudovanja vredno za upravni odbor, kakor tudi za uslužbence. Posebno vzorno je knjigovodstvo, ki je točno in pregledno, kar je pri takem velikem obratu treba še posebej poudariti. Poročilo piše, da je ta zadruga v poslovanju in napredku prva v naši državi in da si jo lahko vzamejo vse druge zadruge za vzor. Vse to je še posebno potrdil predsednik saveza Nabavljalskih zadruga v Beogradu g. Stibler, ki je bil na občnem zboru navzoč.

S tem poročilom je bil izrazeno upravnemu in nadzornemu odboru popolno zaupanje in priznanje, kar naj mu služi v zadoščenje. Kljub temu pa je delegatska opozicija zahtevala, da se mora izmenjati celoten odbor. Mogoče je kdo mislil, da bi bilo premalo mest, ako bi bili odpadli samo tisti odborniki, ki jim je potekla odborniška doba.

Ker marsikateremu članu zadruge ne bo šlo v glavo kako je to mogoče, če dobijo upravni

in nadzorni odbor od višje instance pohvalo in priznanje za pošteno delo in tudi razrešnico od občnega zbora, da se jih lahko pred potekom poslovne dobe enostavno zamenja oz. odstavi, naj služi v pojasnilo sledeče:

Novi zakon o zadrugah vsebuje to napako, da dopušča, da občni zbor lahko zamenja upravni in nadzorni odbor po svoji volji pred potekom poslovne dobe, ki sicer traja tudi po novem zakonu tri leta. Tako je torej mogoče, da, ako se eden ali več odbornikov nekaterim delegatom zamerijo ali pridejo pri njih v nemilost, jih delegati, če se jih zato pridobi nad polovico, lahko vsak čas izrinejo.

Tako se je to dogodilo sedaj prvič na predmetnem občnem zboru, kar se bo pa lahko vsako leto ponavljalo, seveda potem od nasprotni strani.

Za procvit zadruge in zadrugnega dela to gotovo ni koristno, ker je to proti zadrugnim načelom.

Kot vzrok, da se zamenja celoten odbor so navajali, da ni bilo med delegati in upravnim odborom prave harmonije, kar je pa samo izgovor.

Posrečilo se jim je to le z enim glasom večine in še to le radi tega, ker so nekateri delegati vsled nepozornosti o načinu glasovanja, drugače glasovali kakor so hoteli.

Nobenemu članu zadruge ni zameriti, če se čuti sposobnega oz. da ga drugi člani kot takega predlagajo, da sprejme odborniško mesto, kar pa ni vsak rad sprejme kakšen zaslužek, da si s tem izboljša gnotno stanje. Nikakor pa niso na mestu take metode boja.

Nepravilno je tudi to, da sta v sedanjem novem odboru samo dva železničarja, članov železničarjev pa je skoraj ena tretjina, ostali dve tretjini članov pa imata 18 odbornikov.

To preveliko nesorazmerje se bo moralo na vsak način na prihodnjem občnem zboru opraviti in postaviti pravilno sorazmerje, da ne bo razburjenja med zadrugarji, ker to zadrugništvu le škoduje.

In da se razumemo: V zadrugnem pokretu so vsi člani le zadrugarji in ne sme politično obležje ali kakšne druge zadrževke igrati nikakršne vloge. Tudi osebna nasprotja kakršnegakoli izvora se ne smejo obračunavati na račun zadrugništva oz. zadruge, če hočemo gojiti iskreno zadrugništvo!

Novoizvoljenemu odboru, ki je bil izvoljen samo od polovice delegatov pa čestitamo k njegovim zmagi in mu želimo mnogo uspeha v prid zadruzi in njenim članom ter celotnemu zadrugništvu.

Več članov-zadrugarjev, pripadnikov bivše večine.

šalo. Želimo dobremu sodrugu skorajšnjega okrevanja.

Ob 20. letnici ženskega društva. Danes dne 26. t. m. poteče 20 let od ustanovnega občnega zbora ženskega društva. V tej dobi je društvo izvršilo mnogo socialnega in kulturnega dela. Prirevalo je skrb ubogim materam in družinam, privedlo razna predavanja in tečaje, skrbelo za razvoj domače obrti s posebnim povdorkom narodnih motivov. Udeleževalo se je skratka na najrazličnejših področjih ter podpiralo razne organizacije. Najvidnejši sad dela pa je Počitniški dom kraljice Marije, ki se letno po trikrat napolni s slabotno, okrepčila potrebno deco. Ravno na pragu 20 letnega jubileja pa je društvu otela smrt njegovo ustanoviteljico in predsednico Marijo Maister. V znak njenih nepozabnih zaslug se ji pokloni društvo v petek, dne 26. t. m. ob 17. uri ter položi na njen grob venec. Naj se tega čina pietete udeležijo vse članice društva in vse znanke pokojnice.

2 proti 7. Pisali smo, kako je Maribor zastavljen v železniškem prometu zlasti z ozirom na zveze z brzovlaki. Če pogledamo v vozni red, vidimo, da vozita skozi Maribor dnevno komaj dva brzovlaka, en par ponoči in en par podnevi, medtem, ko vozi iz Ljubljane proti Zidanemu mostu in naprej proti Zagrebu dnevno 7 parov brzovlakov.

Koncert v mestnem parku se bo vršil v ponedeljek, dne 29. maja t. l. od 11.—12. ure popoldne. Igra godba Glasbenega društva žel. del. in usl. Program je bil objavljen v sobotni številki »Delavske Politike«.

POBREŽJE PRI MARIBORU

Tombola »Sokola« bo na binkoštni ponedeljek, dne 29. maja ob 15. uri na letnem telovadišču. Glavni dobiček din 2000. Tablice din 2.

ZAGORJE OB SAVI

Predavanje o socialni zakonodaji preloženo. Predavanje ss. dr. Reismana in Eržena o najnovejši socialni zakonodaji, ki je bilo najavljeno za nedeljo, dne 28. t. m. je preloženo in se bo vršilo v nedeljo, dne 4. junija t. l.

Zahvala. Podpisani Groboljšek Ivan se tem potom najiskrenejše zahvaljujem vsem darovalcem za vsoto din 742, ki sem jo prejel kot podporo v času moje dolgotrajne bolezni. — Ivan Groboljšek.

SENOVO PRI RAJHENBURGU

Rudarsko zborovanje. V nedeljo, dne 21. t. m. se je vršilo pri nas rudarsko zborovanje, katerega je sklicala podružnica ZRJ kot edina svobodna strokovna organizacija v našem revirju. Na dnevnem redu je bilo predstojenje mezdno gibanje pri TPD. Ker je zelo deževalo je bila udeležba pičila. Toda dež ni opravičilo. Še manj pa moremo razumeti, da so člani organizacije strojnikov in kurjačev tako brezbržni, da so, izvzemši enega, to važno zborovanje prezrli, kakor da bi se njih to ne tikalo. Pa smo vendar vsi zaposleni pri enem podjetju in so tudi zastopniki centralnega odbora sodelovali pri sestavljanju novih zahtev. Zborovanje je otvoril s. Vučnik. S. Arh je nato v dveurnem govoru obrazložil nove zahteve od točke do točke ter jih primerjal s sedaj veljavno kolektivno pogodbo. Navzoči so mu z aplavzom dokazali, da soglašajo z delom svobodne organizacije ZRJ. Po zaključku zborovanja so mu tudi soglasno obljubili, da bodo sli vsi na delo za organizacijo »Zveze rudarjev Jugoslavije«, katere članstvo se mora v Senovem podvojiti. Zato apeliramo tem potom na vse člane, da vsak član pridobi še nega ali dva nova člana, pa bomo stoodstotno organizirani. Ko bo organizacija vsaj 80 odstotna, bo tudi delo naših zaupnikov bolj uspešno, ker bodo lahko rekli, da imajo večino za seboj. Torej vsak član še enega pa nas bo nad 300. In takrat bodo tudi uspehi boljši. Obenem pa tudi: naročajte »Delavsko Politiko«! Prijatelji, nam je potrebna izobrazba v duhu razredne zavednosti. — Družnost!

LIBOJE PRI PETROVČAH

O konjunkturji v naši Keramični tovarni smo že poročali. Delavstvo je zadovoljno, da se mu nudi delo, podjetje pa prav tako, ker čim več dela delavstvo, tem večji je dobiček. Vendar so v podjetju nekateri nedostatki, katere bo treba odpraviti, ker so v škodo delavcem. Zadnjič smo že poročali o nedostatkih v zvezi z izvajanjem kolektivne pogodbe. Danes pa naj opomnimo na nekatere nedostatke pri izplačevanju mezd. Podjetje rado pozabi kdaj je prvega in petnajstea v mesecu, ko zapadejo mezde v izplačilo in mora delavstvo čakati po tri ali celo štiri dni na zaslužek. Enkrat pravijo, da obračuni niso gotovi, drugi pa da manjka drobiža. Delavstvo mora biti točno pri delu, pa je prav, da se tudi podjetje drži rokov. Po zakonu zapade mezda vsak teden v plačilo. Teža delavstvo itak ne zahteva, pač pa si želi, da bi vsaj na vsakih 14 dni točno prejelo kar zasluži. Pri izplačilu mora delavstvo razen tega čakati po celo uro po delu na dvorišču, predno prejme svoj zaslužek. Tudi to ni v redu, ker določa zakon, da mora delavec prejeti mezdo v delovnem času, torej predno preneha z delom oz. ob zaključku dela. — Posebno poglavje so tudi kazni, ki so zelo pogoste. Zgodi se, da se za en in isti pokvarjeni komad kaznuje kar po več delavcev z globo po din 10, dočim pokvarjeni komad stane kvečjemu din 8 do din 10. Ne rečemo, da bi bili delavci sami angelji, toda napake je treba ugotavljati obojestransko. Razlika je tudi v tem, da je delavec takoj klican na odgovornost, narobe pa delavec tega ne more storiti.

ZABUKOVCA

»Črna borza dela«. V naši občini posluje »črna borza dela«. Njen namen je posredovanje dela pri rudniku za milijence. Posredovanje samo na sebi bi mu še ne šteli v zlo, ako bi se pri tem oziral na socialni položaj svojih milijencev in pa na to, da občina po svoji davčni moči ne zmore podpora brezposelnih. Toda na to se ta gospod niti najmanj ne ozira. Dela se, kot da bi v naši občini sploh ne bilo brezposelnih. Začel je dobavljati brezposelne od drugod.

LAŠKO

Malo jih je med temi, ki rede 8 do 12 glav živine, po 5 do 20 svinj in imajo vse otroke preskrbljene, razen tega pa vlečejo še plačo po din 850 na mesec. Pri nas imamo samo enega takega.

Nakup graščine. Graščina, čije lastnik je grof Vetter von der Lillie, je bila že dalj časa na prodaj. Prvotno je bila cenjena na din 1.190.000. Ker pa ni bilo kupca, je začela padati tudi cena tej nepremičnini. Sedaj je grof prodal polovico graščine svojemu sinu za ceno din 240.000, kar znači, da je bilo graščino mogoče dobiti za din 480.000. Škoda, da se za ta nakup ni zanimala občina, ki bi bila lahko v tej graščini namestila vse urade, za katere mora plačevati najemnino v tuji zgradbi. Din 480.000 bi bil grad že vreden in bi se ta vsota prav dobro amortizirala.

Mariborsko gledališče. Petek, 26. maja zaprt. Sobota, 27. maja ob 20. uri: »Utopljenca«. Red B. Nedelja, 28. maja ob 15. uri: »Utopljenca«, ob 20. uri: »Dijak prosjak«. V ponedeljek 29. maja ob 15. uri: »Potopljeni svet. Zadnjič. Ob 20. uri: »Pigmatione«. Znižane cene. Zadnjič.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svoje dolžnosti!

Če hočete biti zares dobro in poceni oblečeni, obiščite **manufakturo**

ČESKI MAGACIN MARIBOR

pri glavni policiji

kjer dobite največjo izbiro po najnižji ceni in najboljši kakovosti tudi za birmance. Brezobvezno se lahko prepričate. Velika odprodaja ostankov za polovično ceno. Krojaške potrebščine

KRANJ

Pod brzovlak je šel dne 22. t. m. absolvent srednje tehnične šole, 26 letni Ivan Bakovnik iz Klanca, ki ga je docela razmesarila. Vzrok samomora je očitno duševna zmedenost, ker je že dalj časa bolehal na živčni bolezn.

Ker ga je nahučil z barabo, jo je pošteno skupil. Minulo soboto je vozil neki kolesar po pešpoti na Hujah, katero je pred par leti preložil posestnik Bitenc. Na poti, ki je ozka in na obe strani s plotom ograjena, obenem pa radi hudega ovinka tudi nepregledna, mu je prišel naproti pos. Žebre na Hujah, v katerega je kolesar malo zadela, na kar ga je ta nahučil z barabo. Kolesar je pri tej priči skočil s kolesa ter zbil Žebreta po tleh in ga pretepel tako, da so ga odpeljali takoj v sanatorij Leonišče, kjer se še sedaj zdravi. Vse poizvedbe policije, kdo je bil ta kolesar, so zaman.

Teza je imela občni zbor. Glasom kranjskega glasila JRZ, je imela »Teza«, družba z o. z. v Kranju 23. m. m. občni zbor. Dosedanji predsednik, ravnatelj gimnazije g. Korbar, je odstopil in na njegovo mesto je bil izvoljen veletrgovec g. Gorjanc.

JESENICE

Zadeva odpuščenih delavcev pri KIDu še ni urejena. Organizacije stvari ne puščajo iz vida, samo da pri pogajanjih še ni prišlo do nobenega konkretnega ukrepa, ki naj bi popravil velike krivice, ki so se pri teh odpuštitih izvršile. Upamo pa, da bo zadeva urejena čimprej v splošno zadovoljstvo, na kar vsi prizadejati že zelo težko čakajo.

Informacije iz »prve roke« dobiva tukajšnji list »Na mejah«. Tako vsaj čitamo v zadnji njegovi številki. So pa te informacije zaupne kakor je zaupno vse, kar se dandanes po svetu in doma godi. Listi »Na mejah« dela s temi informacijami skrivnost in se istočasno norčuje iz onih, ki baje takih »prvoročnih« informacij nimajo, kakor tisti otroci, ki pravijo »Jaz pa imam, ti pa nimaš!«.

Zvočni kino Raio predvaja v soboto in nedeljo ob pol 9. uri zvečer velefilm »Koncert v Tirolah«. V glavni (v nedeljo tudi ob 3. uri popoldne) vlogi Heleni Gingenzeller in deški pevski zbor. Na binkoštni ponedeljek ob 3. uri popoldne in ob pol 9. uri zvečer predvajamo velefilm »Dih smrti« z Borisom Karlovom v gl. vlogi. Med dodatki tudi Paramountov zvočni tehnik in risana šala. Sledi »Žena na razpotju«.

KOČEVJE

Kako gre kočevskim rudarjem?

Čitateljem »Delavske Politike« je že znano o bedi kočevskih rudarjev. Brezplačni dopusti, ki se že od januarja postopoma podaljšujejo, so dosegli vrhunec v prvi polovici maja, kakor se je pokazalo na izplačilni dan dne 15. t. m. Tudi v bodoče ni izgleda na kakšno izboljšanje. Posebna deputacija rudarjev je 16. maja obvestila merodajne faktorje v Ljubljani, da rudar z din 7 ali din 60 čiste ga izplačila na 14 dni ne more preživljati niti eno osebo, še manj pa večjo družino.

Odvisno je sedaj od uvidenosti merodajnih, ali naj slovenski rudar v prihodnosti, ali pa v Kočevju še naprej propada ali pa da ga rešijo. Rudarji so svojo dolžnost storili. Vsi tisti, ki so informirani, naj sporoče to vest na pristojna mesta v Beograd, ker se tamkaj tudi dodeljuje naročila.

Bansko upravo so rudarji zaprosili za podporo in upajo, da bo prošnja čimprej rešena. Boda med nami je velika in marsikateri birmanček letos ne bo šel k birmi.

Vso javnost prosimo, da naš kočevske rudarje podpre v naših pravičnih zahtevah.

Rudarji.

Kočevski delavci darujejo. Poročali smo zadnjič, v kaki bedi se nahaja delavstvo v Kočevju ob redukciji dela in mezd. V torku pa je prinesel ljubljanski »Slovenec« med obširnimi izkazom darov za »Kongres katoliške internacionale«, ki se bo vršil prihodnji mesec v Ljubljani, presenetljivo vest, da se je posrečilo nabralcu nabrati celo med delavstvom tovarne »Tekstilana« v Kočevju ogromni znesek din 655.—.

SEVNICA OB SAVI

Železniška kurilnica je začela obratovati 15. maja. Število železničarjev in železniških delavcev se je vsled tega znatno zvišalo. Naraslo pa je tudi povpraševanje po stanovanjih. Četudi se je zadnje čase pri nas precej zidalo, so cene stanovanjem ostale še vedno visoke in najbrž bo veliko povpraševanje po stanovanjih imelo za posledico še novo povzicanje najemnin. In vendar bi se moralo gledati na to, da bi stanarina ne bila previsoka in da bi si vsak lahko privoščil zdravo stanovanje. Sploh je treba ljudem, ki prihajajo v Sevnico, najprvo nekaj nuditi in jih potem šele žuliti.

Sportni klub so ustanovili, za sportno opremo pa je založil šef g. R. Prijavilo se je dosti članov, kar je znak, da si mladina želi sportnega udejstvovanja. Pred par leti smo že imeli sportno organizacijo, pa je prišla neka politika vmes in je vse skupaj razpadlo.

Gasilska četa se prav lepo razvija. V okviru čete je ustanovljen tudi odsek za gasilski naraščaj in so se naraščajniki prijavi v lepem številu. Razen gasilcev imajo že tudi naraščajniki kroje. Vrše se priprave za zidanje gasilskega doma.

SMLEDNIK

Delavsko glasbeno društvo »Sava« vabi na veliko vrtno veselico s plesom, ki se bo vršila v ponedeljek, dne 29. maja s pričetkom ob 3. uri popoldne na vrtu gostilne pri »Josku« v Sv. Valburgi. Ker je čisti dohodek namenjen za nabavo glasbenih instrumentov, vabimo sodruga vseh društev, da nam pripomorejo k gmetnemu kakor tudi moralnemu uspehu. Veselica se bo vršila ob vsakem vremenu. — Odbor.

SLOVENSKA BISTRICA

Opozorilo naročnikom »Delavske Politike«. Ker so nekateri naročniki našega lista v zastanku z naročnino, jih prosimo, da jo čimprej poravnajo in tako stopijo v krog rednih plačnikov, s čimer bo prihranjeno mnogo truda, tako upravi, kakor tudi poverjeniku. Naročnina se bode odslej pobirala vsakega zadnjega in petnajstega v društvenem lokalu »Vzajemnosti« v gostilni ge. Pernat v Zg. Bistrici od 12. do 6. ure popoldan. V nasprotnem slučaju pa denar za naročnino imejte vedno s seboj, da lahko plačate, ko pride poverjenik pobirat. Sodrugi, razširjamo naš delavski list »Delavsko Politiko«, da zvišamo število naročnikov! Družnost! Poverjenik.

Zopet nesreča. V ponedeljek, dne 22. maja opoldan pa sta nesli dve hčerki delavca Juharta Antona kosilu očetu, kateri je zaposlen na žagi pri graščini. Ko sta se vračali domov, sta šli preko neke ozke brvi. Na brvi jima je izpodrsnilo in sta padli v naraslo vodo. Medtem ko se je šestletna hčerka rešila, so desetletno deklico odnesli valovi. Čez tri ure so jo našli mrtvo v strugi. Starišem naše sožalje!

PTUJ

Seja mestnega sveta se je vršila dne 18. t. m. Sklenjeno je bilo: modernizirati kopališče, najeti posojilo za otroški vrtec, vinskemu muzeju dati din 20.000, pripraviti vse potrebno za zgradbo novega mostu čez Dravo. Občinski odbor pa je vzel na znanje, da je Marijin kip na Minoritskem trgu že popravljen. Kljub vplivu ZZZ mestni delavci za enkrat še niso bili deležni priznanega jim poviška 10 odst. in tudi pragmatika mestnih uslužbencev še roma čudna pota. Delavci v mestnem svetu nimajo nobenega zastopnika.

Gospod ban, ki je bil tu na uradnem obisku 27. t. m., je sprejel številne deputacije, ki so mu obrazložile potrebe mesta in okolice.

Poplave. Vsled poplave v pesniški in dravinjski dolini trpijo kmetovalci ogromno škodo.

Občni zbor »Vzajemnosti« se je vršil dne 20. aprila in so bili izvoljeni ti-le odborniki: predsednik Gabrijel Franc, podpredsednik Schmidt Matevž, zapisnikar Arnuš Karel, nam. Vučak Franc, blaginjak Rugelj Ljudmila, nam. Bajev Josip, nadalje Šegula Fani, Hrenič Mici, Vrbnjak Josip, Grabar Franc, Bežjak Rudolf; nadzorstvo pa: Rozman Franc, Šegula Janko in Matjašek Stefan. — Če kje, potem ima »Vzajemnost« v našem mestu vevlačno nalogo, vzgajati delavstvo k zavednosti. Delavec, ki se zaveda svojih pravic in svojega poslanstva v bodočnosti, bo tudi najlažje odolel tujim vplivom.

STORE

Vrtna veselica. Majski ples priredi kulturno društvo šentlovrenski oder ob priliki 5 letnice svojega delovanja. Prireditelj se bo vršila na Binkoštno nedeljo v Sv. Lovrencu nad Štorami v senčnem vrtu gostilne Gajšek (Špulcar). Igra dobro znani štorovski orkester, vstopnine ni. Začetek ob 3. uri popoldan. V slučaju slabega vremena se bo vršila veselica na Binkoštni ponedeljek. Čisti dobiček je namenjen za zidavo prosvetnega doma v Sv. Lovrencu. V vlakom in avtobusom so sijajne zveze do Štor, potem pa 10 minut peš. Vabljeni vsi! Odbor.

DRAVOGRAD

V našem kraju je precej delavcev, ki še niso organizirani. Za te delavce se zanima razna gospoda. Toda delavcem ne diše vabe, ki jim jih nastavljajo, ampak si žele, da bi lahko ustanovili svobodno strokovno organizacijo. — Mogoče se bo kmalu lahko nudila prilika, da bomo zamujeno nadoknadili.

RUŠE

Umrli je Korošec Jurij. Bil je dninar, kot tak je opravljal najtežja dela. Pred meseci je oboel in ga je sedaj smrt rešila trpljenja. Pričakoval je, da bo prejel starostno rento, ker je vložil že lansko leto prijavo, pa je ni ušakal. — Njegov pogreb je bil prava slika pogreba ubožca, navzočih je bilo le nekaj oseb.

Izlet. Na binkoštno nedeljo priredi del. kol. društvo plačina stanica Ruše izlet v Rogaško Slatino. Članstvo naj se izleta udeleži polnoštevilno.

RAZVANJE PRI MARIBORU

Prostovoljna gasilska četa Razvanje priredi v nedeljo, dne 28. maja v Radvanju veliko tombolo na prostem. Glavni dobiček je lahko tovrni avto kot prva tombola. V slučaju dežja se bo ponovno objavilo kdaj se bo tombola

LEŠE PRI PREVALJAH

Rudarski starovpokojeenci žive v bedi. Stari smo in bolehn. Naša želja je, da bi imeli do smrti vsaj toliko, da bi nam ne bilo treba beračiti. Po vseh drugih državah so starim vpokojeencem povišali pokojnine na ta način, da je država prispevala za kritje porabljene in pred vojno vplačane zlate založbe. Mi pa, ki smo v zlatu plačevali svoje prispevke, po 30 do 52 let in rili pod zemljo, sedaj pa dobivamo po din 8 mesečne pokojnine, ki nam jih izplačajo vsaki šest mesecev. K pokojnini dobimo doklado po din 150 mesečno.

KONJICE

S čim se preživljajo ljudje. Pri nas imamo nekega človeka, ki mu ni za delo, zato pa se posveča zakonitemu pisarjenju in dela ljudem in društvom zgago. Zakopiti pisar nosi jožefove opanke in je menda na svoje delo zelo ponosen. Ljudje pa se bomo enkrat tega naveličali.

Zadnje vesti

Angleški poslanik v Moskvi je obiskal Molotova, komisarja za zunanje zadeve in mu sporočil odgovor angleške vlade na sovjetske predloge glede sklenitve pakta.

Zakon o pomorskem oroževanju je podpisal predsednik Roosevelt.

Ob odhodu nemških vojakov iz Španije se je Franco zahvalil zlasti nemškemu letalcem. Rekel je, da se bo še naprej boril proti prostozidarjem in marksistom. Z Nemci je odpotovalo tudi nekaj Francovih generalov.

Češki fašisti so predložili svoje zahteve vladi protektorata. Med drugim zahtevajo tudi rekonstrukcijo vlade. Vlada namerava zahteve zavrniti.

Artetirali so v Transvalu predsednika nemškega kulturbunda.

Osem belgijskih novinarjev pride na obisk v Jugoslavijo.

Govor newyorškega župana Jugoslovanom

Na svetovni razstavi v New Yorku je bil otvorjen jugoslovanski paviljon

Dne 23. maja je bil na svetovni razstavi v New Yorku otvorjen jugoslovanski razstavni paviljon. Newyorški župan La Guardia je imel ob tej priliki nagovor, v katerem je rekel:

»Jugoslovani so dobri, plemeniti in miroljubni. Naj velike sile ostavijo Balkan na miru, pa bo na njem v resnici zavladal trajen mir. Moje sporočilo Srbom, Hrvatim in Slovencem naj bo tole: Imejte se radi med seboj kakor bratje, pa vas bo ves svet ljubil.«

Prijateljstvo med Belgijo in Holandsko

se je po obisku holandske kraljice v Bruslju še bolj utrdilo. Tisk obeh držav naglašja, da bosta Belgija in Holandska korakali skupaj v obrambi svoje neodvisnosti.

Delavski pravni svetovalec

Veljavnost oporoke (Litija)

Vprašanje: Sem samska, brez otrok in bi rada zapustila svoje premoženje svojemu mladostnemu prijatelju in njegovim otrokom. Imam pa brata, ki se ni nikoli brigal za mene in mi nikoli pomagal ter se bojim, da bi mojo oporoško izpodbijal. Ali bi se mogel on polastiti moje zapuščine?

Odgovor: Ker ste samska in torej nimate zakonitih dedičev, ki bi bili opravičeni do nujnega deleža, lahko zapustite svoje premoženje z oporoško komurkoli hočete. Oporoko lahko napravite ustmeno pred 3 pričami, ali pa oporoško napišete in jo naj 3 priče lastnoročno podpišejo s pristavkom, da so priče oporoke. — V oporoški morate točno opisati, kaj in komu poslednjevoljno zapuščate. V tem slučaju niti brat, niti kdo drugi ne bo mogel oporoke izpodbijati.

Zavarovanje lesnega delavca (Boštanj)

Lesni delavci so podvrženi zavarovanju in bi moral biti tudi Vaš sorodnik zavarovan, če se je res izdeloval les v večjem obsegu za prodajo. Vložite vsekakor pritožbo na sodišče delavskega zavarovanja in pazite, da ne zamudite roka. Od zavarovanja so izvzeti izrecno poljedelski delavci.

Minimalna mezda za poljedelce (Griže)

Vprašanje: Bil sem več let zaposlen na graščini v poljedelstvu proti urni mezd din 1.75 pri 12 urnem delu, ne da bi bil kakorkoli zavarovan. Žena je dobila za 12 urno delo 15 din

Bučno olje, dobro in vedno sveže, nudi Tovarna olja, Maribor, Taborska ul. 7

Hiša z dvema sobama, kuhinjo, velikim vrtom in dve nitvi v bližini Maribora se da takoj v najem. Vprašati Lepoša, Maribor, Aleksandrova 39

Prava blagodat za delavce je:

ločilnica P. Matković v Celju, Gosposka ulica šte. 3 Shajališče delavcev

Iz Češke

Preklicani »spravni dnevi«. Že ves teden so češki listi agitirali, da bi v nedeljo, dne 21. majnika izvedli Čehi po vsem protektoratu »dan pomirjenja«. Vse spore bi naj poravnali in se na to svečano pobratili med seboj ter vnesli o tem zapiske v občinsko kroniko. V teh težkih časih bi se naj na ta način narod pomiril, spravil, si medsebojno odpustil žalitve in krivice ter se tako pomirjen posvetil sreči naroda in domovine. Nedeljski »Der neue Tag« pa je skladno s češkimi dnevniki objavil uradni proglas, da so vsi sestanki in vse prireditve, za v nedeljo dne 21. majnika prepovedani.

Češki fašisti se nikakor nečesto zliti z edino dovoljeno češko stranko »Narodne zajednice«. Nekaj časa so mirovali in jih je general Gajda sam pozval, da vstopijo v narodno zajednico. Zadnji čas so se zopet pojavili po ulicah v svojih črnih srajkah

10.000 slovaških delavcev bo bilo letos zaposlitev v Češki.

Razno

Jugoslovanska nogometna zveza in izstop hrvaških podzvez. V Beograd je bila na hitro sklicana izredna skupščina Jugoslovanske nogometne zveze. Na skupščino je prišlo 482 delegatov, dočim so manjkali vsi delegati zagrebške, splitske in osiješke podzveze. Te podzveze so se že priključile hrvaški sportni zvezi. Na skupščini v Beogradu so govorili zelo energično proti tej osamosvojitvi hrvaških sportnikov.

Mož ubil domnevega tekmeča in potem še sebe. V Vitanju se je odigrala družinska tragedija. 34 letni trgovec Jakob Meško je bil ljubosumen na svojo ženo in to že od lanskega leta, ko je pri njemu stanoval kot letoviščar vodja izpostave OUZD v Leskovcu, 35 letni Pera Gjurgjevič. Letos se je Gjurgjevič zopet pojavil v Vitanju. Žena je prišla v družbi s svojimi stariši in Gjurgjevičem v neko gostilno, v kateri je bil tedaj tudi Meško. Med ženo in možem je nastal prepri. Mož je potegnil revolver in ga naperil proti ženi, Gjurgjevič pa je ženo zakril s svojim telesom. Ko je počil strel, je padel Gjurgjevič smrtno zadet. Nato se je Meško sam ustrelil.

Maksim Gorki: »Poletje«. V prevodu Tone Mačka je izšla v založbi »Delavske Politike« lična knjiga Maksim Gorki: »Poletje«. — To knjigo naj si nabavi vsak delavec, zlasti pa zaupniki. Čitateljem »Delavske Politike« bo še v spominu, ker je svojčas izhajala kot podlistek in smo jo na željo številnih sodrugov založili. Cena din 10. Naroča se pri upravi »Delavske Politike«, Maribor, Ruška cesta 5.

brez hrane. Ker ima graščina veleposestvo, bi že lahko več plačevali. Rad bi vedel, če spada tudi poljedelstvo pod minimalno mezdo.

Odgovor: Naredba o minimalnih mezdah velja le za obrtna in industrijska podjetja in torej ne morete ničesar zahtevati.

Nezakonski oče v Nemčiji (Trbovlje)

Četudi je nezakonski oče odpotoval v Nemčijo, boste lahko za otroka iztožila proti njemu preživnino. Kakor hitro zveste za njegov naslov, stopite na sodišče in bo sodno varstvena oblast vse nadaljnjo sama ukrenila, oziroma boste potem varuha lahko zahtevali, da sprejmejo na sodni zapisnik tožbo in jo pošljejo v Nemčijo. Tam boste lahko očetu zarubili za preživnino njegov zaslužek.

Pravice in dolžnosti prevzittkarja (Radeče)

Vprašanje: Sinu sem izročil posestvo, a sebi sem izgovoril zidnico v vinogradu za prevzitek. Kdo mora popravljati zidnico in streho nad zidnico?

Odgovor: Sin kot lastnik posestva.

Odškodnina vjenke (Sevnica ob Savi)

Obrtnik, ki vjenko odpusti, ali povzroči s svojim žaljivim obnašanjem, zmerjanjem in podobno, da vjenka sama prekine učno razmerje, je dolžan plačati po § 277 o. z. primerno odškodnino, ki se odmeri po imovinskem stanju imetnika obrta, odnosno učenca in po škodi, ki je nastala s prekinitvijo. Ta pravica do odškodnine zastara v 6. mesecih od prestopa učenskega razmerja. Ako je obrtnica vjenko ozmerjala s psovkami »železničarski gnoj« in slinco, jo lahko vjenka tudi toži radi razžaljenja časti. Zdrženje obrtnikov pa mora preskrbeti vjenki novo učno mesto.

LJUDSKA SAMOPOMOČ v Mariboru, reg. pom. blagajna

znana domača zavarovalna ustanova v Dravski banovini, ki plodonosno deluje že od leta 1927 in je izplačala tekom obstoja nad 37 milijonov din na pogrebninah in doti.

Zavaruje za pogrebne zdrave osebe obeh spolov od 17. do 70. leta do največ din 10.000— in

za otroke mladoletne od 1. do 16. do največ din 25.000— plačilna ob doživetnem 21. letu.

ZAHTEVAJTE BREZPLAČNO IN BREZOBVEZNO POJASNILA